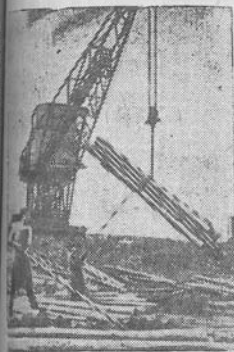

MUMS RAŠO

Mažasis feļjetons

...Paēmē, ir tēkšt drg. Laša i Panemunēlio malūnā... vedēju!

Leningrado miško uostas yra... Puseis metu pakrovimo-iskromimo darbu planā kolektivas vykdē 139,7 procento, o meļionos apdirbtimo - 231 procento.

Rokiškio rajono Onuškio žino Rokiškio Pramkombinato vadovybē, tačiau iki šiol nesimė jokių priemonių artelės padėčiai pagerinti, nors tam yra visos sąlygos. Pramkombinato direktorius drg. Gurovičius turi mesti delsimo taktikā ir imtis veiksmingų priemonių Onuškio stuvėjų artelės darbu išvystyti. J. Šeškovas

NEVILKINTI ATLYGINIMO IŠMOKĖJIMO

Pandėlio rajono Panemunio lyginimo išmokėjimo atžvilgiu. Tokie žalingos nuotaikos tarybinėje įmonėje neleistinos. Spirito vartyklos vadovai tai turi gerai įsidėmėti. Dirbantiesiems priklausantis atlyginimas turi būti nedelsiant išmokėtas. J. Milaknis

ATSAKO Į MUSŲ KRITIKĄ "SUAKTYVINTI SKAITYKLOS DARBA"

Taip pavadinta žinutė tilpo "Tarybinio Rokiškio" Nr. 92 (852), kurioje buvo kritikuojama Panemunėlio klubo-skaityklos vedėja drg. Krišiukaitė už visišką apleidimą visuomeninio skaityklos darbo. Be to, straipsnyje buvo iškeliamas, kad skaitykla dažnai būna uždaryta, nes drg. Krišiukaitė labai retai "teikiama" užteiti į jos vadovaujamą kultūrinę įstaigą.

"SUDRAUSTI SAVAVALIAUTOJĄ"

Prieš kurį laiką "Tarybinio Rokiškio" Nr. 88 (848) skiltyse tilpo tokia antraštė žinutė apie savavališką Obelių rajono "Jučių" kolūkio pirminko drg. Meilaus visuomeninių pinigų pasisavinimą bei neteisingą mokesčio ėmimą už asmeninį arklių naudojimą.

"AUŠROS" KOLŪKIO VALSTIEČIŲ PAVYZDŽIU

Gyval atsiliepė į Rokiškio rajono "Aušros" ir Karolio Požėlos vardo kolūkių valstiečių kreipimąsi dėl pieno statymo valstybei 1951 metų pieno paruošy sąskaiton eilė Pandėlio rajono kolūkių. Paremdami "Aušros" kolūkio valstiečių iniciatyvą, "Keturių komunarų" kolūkių valstiečiai sparčiai užbaigė 1950 m. pieno paruošy vykdymą ir pradėjo pieno pristatymą 1951 metų valst. pieno paruošy sąskaiton. Sio kolūkio valstiečiai taip pat užbaigė ir kitų gyvulininkystės produktų metinius paruošy planus. Algimantas Lingė

dėjų. Galima sumaišyti ir įkaltinti įvairias medžiagas. Visu šių medžiagų spalvotieji spinduliai išsiskirstys į savo vietas ir be jokių sunkumų bus galima nustatyti, kokios medžiagos buvo sumaišytos. Spektros parodo net pačią neįžymiausią priemaišą. Ši jo ypatybė įgalina jį plačiai panaudoti pramonėje, kur jis lengvai leidžia nustatyti bet kurio lydinio cheminę sudėtį.

Remiantis prizmės principu buvo sukurti specialūs patobulinti aparatai spektromams tirti - spektroskopai ir spektrografai. Tirlant jais dangaus kūnų šviesos spindulius, spektrose buvo pastebėtos naujos - tamsios linijos, kurių prigimties ir kitiemo dėsnių nustatymas nepaprastai praplatė žvaigždžių tyrimo galimumus.

Spektrų tyrimas, arba, kaip sakoma, spektrinė analizė, įgalina sužinoti, iš ko susideda saulė, žvaigždės. Pasirodė, kad niekur visoje nėra kitų elementų, be tų, kurie mums žinomi žemėje. Taip, pvz., saulė susideda, svarbiausia, iš vandenilio, joje yra helio, grynanglio, natrio, geležies, sieros, azoto, nikelio, platinos, vario, cinko, sidabro, aukso ir kitų elementų. Panašią sudėtį turi ir žvaigždės. Labiausiai papli-

tės visoje visoje elementas yra vandenilis.

Kaip tiksliai spektrinė analizė įgalina nustatyti dangaus kūnų sudėtį, rodo helio dujų atradimo istorija. 1868 metais saulės spektre buvo rastas elementas, nežinomas žemėje. Jis buvo pavadintas heliu ("helios" graikiškai reiškia "saulė"). Tam tikrą laiką mokslininkai buvo tos nuomonės, kad helis - grynai "dangiškas" elementas. Bet štai 1896 m. helis buvo rastas ir žemėje. Tuo būdu helis buvo pastebėtas saulėje 28 metais anksčiau kaip žemėje. Tai buvo vienas nuostabiausių mokslo laimėjimų ir puikiausias mokslinių tyrimų tikslumo įrodymas.

Spektros įgalino iširti ne tik tolimiausių šviesulių cheminę sudėtį. Besikeičiant įkaltintų kūnų temperatūrai, dėsningai keičiasi ir kai kurios linijos jų spektre. Nuodugnai išstudijavę tuos pakitimus, mokslininkai išmoko matuoti pagal spektro linijas žvaigždžių temperatūrą. Spektroskopas yra ne tik žvaigždžių termometras, bet ir jų barometras, įgalinantis sužinoti jų medžiagos tankumą, o iš žvaigždžių medžiagos tankumo mokslas gavo galimumą spręsti ir apie jų dydį.

Bet tuo dar nesibaigia spekt-

ro patarnavimai mokslui. Pasirodo, kad jeigu žvaigždė artėja ar tolsta nuo mūsų, ji apie tai taip pat praneša įvairiais pakitimais spektro linijose. Spektrografas įgalino nustatyti žvaigždžių judėjimą, to judėjimo kryptį ir greitį, o taip pat atstumą iki tolimųjų žvaigždžių, kurių negalima apskaičiuoti jokiais kitais būdais. Spektrografas įgalino iširti kokie žvaigždės yra elementai, ir įvairius kites žvaigždėse vykstančius reiškinius. Visi tie reiškiniai dėsningai atsiliepią į spektro linijas.

Tuo būdu šviesos spindulys tapo svarbiausiu mokslininkų sąjungininku, per kurį jie susisieklia su tolimiausiomis žvaigždėmis. Spektroskopijos - mokslo apie šviesos spektrą - nuostabūs laimėjimai ryškiausiai buvo rodo, kokie neriboti yra mokslo galimumai. Šie laimėjimai suteikė triuškinamą smūgį religijai, kuri siekė apgauti dangų antgamtinių paslapčių miglā. Šviesos spindulių ištyrimas išskleidė tą miglā ir parodė, jog nėra gamtoje paslapčių, kurių negalėtų įspėti iš religijos pančių išvaduos žmogaus protas, apginkluotas dialektinio materializmo mokslu.

iškelti straipsnelyje faktai patvirtino. "Jučių" kolūkio pirminkui duotas griežtas įspėjimas artimiausiu laiku ištaisyti prielastas darbo klaidas. P. LAŠAS, Obelių rajono vykdomojo k-to bendrojo skyriaus vedėjas

Mano šviesos atminties senelė mėgdavo man sekti paseką, kaip vilšos atkeršijo variet, kam ji sliekus ėda. Atkeršijo, žinot, klaičiai - sugavo už kojų, ir tēkšt vargšę varlytę vidurin balos Net jai akis dumblais užtaškė. Panaši istorija (tik ne pasaka) atsitiko ir su Pakriaunio malūno vedėju drg. Lašu. Gyveno sau Pakriaunų miltuotos įstaigos vadovas, pats per daug nesirūpindamas malūno reikalais. Žuveles užtvankos spragoje gaudė, naktimis nelegaliai pliečiams vilnas karšė arba pro 40 laipsnių skaidrumo prizmę po malūną dairėsi. Drg. Lašas, tarp kitko, buvo "poetiškos" sielos žmogus: nepripažino jokių apyskaitų, kvitų ir kitokios dokumentacinės painiavos. Vietoj oficialių dokumentų kurė jis trumpo turinio "poemas", kurios prasidėdavo žodžiais: "Sumalk jam... Tegu ji šimtas!" Ir jeigu prie girnų stovįs darbininkas pareikalavdavo kvito, o ne "poemos": "Tegu ji šimtas", tai gerbiamas vedėjas jį patį "sumaldavo" ir gautus militus išpūsdavo pro duris, atseit - "nešdinkis namo pas žmonelę, aš sau paklusesnį darbininką gausiu". Taip drg. Lašas, išputė darbininkus Pliskarską, Augį, Juknā, Mezginā ir kitus, kurie ir šiandien veltū į Pramkombinato duris beidžiasi, reikalaudami sudrausti savnavaliautoją drg. Lašā. Bet kas gi sudraus? Popovas, Pramkombinato direktorius, su Lašu pučia tą pačią nešvarią dūdelę... (naktimis vilnų karšimas ir įvairus kt. "darbėliai" ėjo su Popovo žinia). Darbininkai nenurimo, parašė "Tarybinio Rokiškio" skiltyse žinutę, pavadintą: "Drg. Lašo "veikla" Pakriaunio malūne", kuri Pramkombinato vadovams ir pačiam Lašui sukėlė daug rūpesčio. Po to tuojau susišaukė malūno vedėjas Lašas visus darbininkus, pats ant girnų užkeverzojo ir išputė skvernus dėl lygsvaros palikymo (iš viso jam tą dieną lygsvarą išlyginti sunkiai sekėsi), ėmė girti save, savo prosnelius ir net būsimuosius ainius, stengdamasis įrodyti, kad jis puikus vadovas, sąžiningas žmogus, tėviškai rūpinąs malūno darbininkais ir t.t., ir t.t. "Prakalbos" pabaigoje veido bruozus sumezgė į saldžiai vergišką išraišką ir ištiesė plunksnakoči, idant dirbantieji savo parašais patvirtintų, kad jis toks esąs, kaip kad apie save kalvimo pradžia!

Prieš ašas. Iš Rokiškio Pramkombinato įmony dirbančiųjų redakcija gauna nebe pirmą panašaus turinio laišką. Ypač daug rašoma apie Pakriaunio malūnā. Visa cilė laiškų nuorašų bet laikraščio kritikinis straipnių iškarpy buvo pasiūta Pramkombinato vadovams. Bet į tai mažai kreiptama dėmesio, o daugeliu atveju ir visai nereaguojama. Pramkombinato partinė organizacija turi rimtai susirūpinti susidariusia neleistina padėtimi ir imtis griežtos kovos prieš bolševikinės kritikos ir savikritikos užgniatužėjus.

Redakcija.

apie save!). Tačiau dirbantieji kažkodėl nesiskubimo pasirašyti "iškilmingosios petijcos". Tuomet drg. Lašas išruko iš malūno, sukeldamas paskul save dulkį kamuolius, o nuste-bustems darbininkams pagrasė plaukuotu kumščiu: "Girdi, aš ne Lašas būsiu, jeigu jus čia nors vienas malūne pasiliksi!" Pamažu jis ir pradėjo savoto žodžius įgyvendinti. Į šį reikalą, nors nenoromis, buvo priversti įsikiti Pramkombinato vadovai. Pats direktorius drg. Popovas nuvyko "tirti" reikalo. Kad padėtis malūne būtų aiškesnė (ir minkštesnė), drg. Popovas su Lašu atsisėdo ant naktį nelegaliai karštų vilnų kuodelių, pasistatė bonkā (žinoma, netuščią) ir ėmė žvalgytis po visas malūno kertes, ieškodami malūno vedėjo darbo trukumy (nepamiršo jie ir į bonkos vidų pažvelgti). Ir kuo toliau drg. Popovas dairėsi, tuo labiau "pliktinosi" drg. Lašo darbais ir darbėliais. Pagaliau nutarė Pakriaunio malūno vedėją nubauti visu griežtumu - perkelti Panemunėlio malūno vedėju! Tokio sprendimo nesitėkėjo net ir pats kaltininkas.

Kol kas nėra žinių, kaip drg. Lašui sekasi vedėjauti Panemunėlio malūne, tačiau, turint omeny jo "darbštumą", palinkimā jį "poezijā" ir tėviškā rūpinimā jį dirbančiaisiais, tenka spėti, kad "viskas tvarkoje". Prie viso to tenka pridurti, kad gerbiamas vedėjas savo talentu gali leisti pasireikšti visose srityse ir nesibjoti jokių nemalonių rašinėlių rajoninėje spaudoje, nes naujas Pramkombinato direktorius drg. Gurovičius laikraščį tenaudoja nusiprktiems kaliošams suvynioti ir teskaito į Pramkombinato prisūtus raštus, arba praedamas gatve įvairias iškasas. O kad spauda ką rašo apie Pramkombinato imones, jis nieko nežino. Ir kai Lašo bei Popovo atleistis seni malūno darbininkai prašosi priliti juos atgal į malūnā, jis jiems pasiūlo atnešti iš Popovo arba Lašo rekomendacijas... Tokį pasiūlymā gavo demobilizuotas Tarybinės Armijos karys drg. Augys, drg. Piskarskas ir kt. Tikrumoje, pasirodo, drg. Gurovičius darbininkams primeta įvairiausius, nieko nepagrįstus kaltinimus ir nenori visai priliti jų į darbā (kaip gi čia tokius priliti, jeigu jie iškelia viešumon visus pasitaikančius trūkumus!). Nieko sau ir drg. Gurovičiaus direktoria-buvo, kaip kad apie save kalvimo pradžia!

A. Geluonis

Redakcija.

Atsakome į kolūkių ir kolūkiečių klausimus

KLAUSIMAS. Kaip dažnai gadininku darbo priėmimo. Grūdinėms kultūroms grandys panaikintos. KLAUSIMAS. Kieno pareiga pakreikti tvartus, pagirdyti gyvulius ir pan.? ATSAKYMAS. Gyvulių šerimas, girdymas, tvartų kreikimas ir panašūs gyvulių prielektybė įrašyti darbadienius ir žiūros darbai yra privalomi mel-darbo apskaitos žiniaraščius. Techniktinių kultūrų gradininkas yra įgaliotas padėti bri-

Ivykiai Korėjoje

PCHENJANAS, VIII. 13 d. (TASS). Korėjos liaudies demokratinės respublikos Liaudies armijos vyriausiosios vadovybės rugpjūčio 13 d. rytą paskelbtame pranešime sakoma, kad visuose frontuose Liaudies armijos dalys toliau įnirtingai kovėsi su amerikiečių ir lisinmaninės kariuomenės dalimis.

Naktongano (Rakuto-Ko) upės rytiniame krante priešais kelis kartus mėgino pereiti ir kontruolimą. Tačiau Liaudies

armijos dalys tuos mėginimus atrėmė. Rytiniame pakraštyje Liaudies armijos dalys, išvadavusios Gidė miestą, esantį į vakarus nuo Pchochano (Chokodo), remiamos vietinių partizaninių būrių, kerta smarkius smugius priešui ir puola toliau.

Pietiniame pakraštyje Liaudies armijos dalys, glaudžioje įvairių ginklo rūšių sąveikoje, kerta smugius atkakliai besipriešinančių amerikiečių kariuomenel. (ELTA).

PCHENJANAS, VIII. 13 d. (TASS). Korėjos liaudies demokratinės respublikos Liaudies armijos vyriausiosios vadovybės rugpjūčio 13 d. vakare pranešė:

Visuose frontuose Liaudies armijos dalys toliau įnirtingai kovoja su amerikiečių kariuomene ir lisinmaninės kariuomenės dalimis.

Liaudies armijos dalys, išvadavusios rytiniame pakraštyje Gidė miestą, puolė toliau. Apsusios tame rajone atkakliai besipriešinantį priešą, jos pilnu-

tinai išvadavo Pchochano (Chokodo) miestą — svarbų strateginį punktą ir svarbų miestą rytiniame pakraštyje, o taip pat vieną svarbiausių priešų uostų.

Mišiuose vaduojant Pchochano miestą Liaudies armijos dalys paėmė ir nelaisvę daugiau kaip 400 priešų kareivių, jų tarpe daug amerikiečių. Paimita daug laimikių.

Šiuo metu tame rajone Liaudies armijos dalys persekioja priešą.

Kituose frontuose ypatingų paktimų neįvyko. (ELTA).

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS. Šalyje vis plačiau vystosi parašų rinkimo kampanija po Pasaulinio taikos šalininkų kongreso Nuolatinio komiteto Stokholmo atšaukimu.

Per vieną dieną Niujorke buvo surinkta 200 000 parašų. Nuotraukoje: parašų rinkimas Niujorke.

TASS'o spaudos klisė.

UŽSIENIO GYVENIMO TEMOMIS

Enjurino Biveno karjera

„Nešaukite savo taikos konferencijų Londone. Mums nereikalingos jos“, — su tais žodžiais prieš keletą dienų kreipėsi į kalnakasius susirinkimą Darame anglų sveikatos apsaugos ministras Enjurinas Bivenas.

P. ministro kalba buvo pilna antitarybinių pasisakymų ir primityvaus melo kovotojų už taiką Anglijoje adresu. Pakartodamas amerikietiškas pasakas apie įvykius Korėjoje, Bivenas rūpestingai pritarla p. Ačesonui. Anglų sveikatos apsaugos ministrui reikia nelikti skolingam: siekdamas pasitarnauti, jis šį kartą neužleisio Etili, Bevinui ir kitiems leiboristų partijos tūzams.

Anglų leiboristų lyderių karjeros daromos, apskritai, pagal vieną standartą. Jaunystėje šie politikantai atduoda duoklę kairiejai frazei. Po to ateina, kaip sakoma, brendimo amžius; jis sutampa su tuo momentu, kada, pagaliau, pasiseka pasikelti į pakankamai matomą postą trejdunonuose arba užimti vietą bendruomenių rūmų deputatų suole, — ir tada kairioji frazė atmetama, kaip nereikalingi skudurai. Trumpai: kelias į etilus, bevinus, morisonus ir makneilus eina per politinę prostituciją ir išdavystę.

Enjurino Biveno karjera šiuo atžvilgiu nesudaro išimties. Jis pasirodė politinėje scenoje laikotarpiu tarp dviejų pasaulinių karų, kuomet Ernestas Bivenas jau užtikrintai buvo leiboristų partijos vadovaujant čiam poste ir turėjo susidariusę dešiniojo lyderio reputaciją. Bivenas greitai įvertino padėtį: jis suprato, kad jam nenaudinga rungtis su pripažintais leiboristiniais vadovais, jeigu jis bus panašus į juos. Ir Bivenas tapo atkakliu „opozicionierium“ partijos eilėse.

Išrinktas parlamento deputatu,

Bivenas, skirtingai nuo kitų, pradėjo artėti prie kairiosios frazės dar daugiau, negu anksčiau. 1939 metais jį už „maišta“ pašalino iš leiboristų partijos, tarp kitko, nes ilgiam, nes Bivenas visai nenorėjo nutraukti ryšių su leiborizmu ir tuoj pat pasiprašė atgal.

Karo metais jis pasisakydavo prieš leiboristų koaliciją su konservatoriais, kritikavo Čerčillo politiką ir savaitraščio „Tribun“ puslapiuose rėkė už antrąjį frontą, darė reveransus Tarybų Sąjungos ir jos armijos adresu.

Tuomet jis spekuliuo paprastų Anglijos žmonių jausmais, kaip spekuliuavo savo „opozicija“. Ji, ta „opozicija“, baigėsi tą pačią dieną, kada Enjurinas Bivenas tapo leiboristinės vyriausybės ministru ir slaptosios tarybos nariu. Nuo to laiko, nuo 1945 metų, konstantuoja jo biografias F. Uiljamsas, „Bivenas smarkiai pasikeitė. Jis dabar visai kitas žmogus“.

Bet ar taip yra? Teisingiau bus pasakius, kad Bivenas nuostojo „maištauti“, gavęs nemažą kainą už savo parsišdavimą.

Dabar „kalrys“ Enjurinas Bivenas veikia, kaip tikras dešiniojo Ernesto Bevino brolis, su kuriuo jis sėdasi greta leiboristų partijos vykdomajame komitete ir ministrų kabinete. Jis balsuoja už pašalinimą iš partijos taikos judėjimo dalyvių.

Dabar Enjurinas Bivenas yra leiboristinių vadovų mobilizuotas pravesit kampaniją prieš kovotojus dėl taikos.

Dabar jis pritarla kruvinajai amerikiečių agresorui avantiūrai Korėjoje. Suprantama, Bivenui „nereikalinga“ taikos konferencija. Jis atvirai parodė save kaip naujo karo kurstytoją.

Tokia socialšdaviko logika. („Literaturnaja gazeta“).

SPORTAS

ROKIŠKIO RAJONO TINKLINIO PIRMENYBĖS

Šį sekmadienį prasidėjo kiško rajono tinklinio pirmenybės. Turnyre dalyvauja 7 komandos. Be miesto komandų dalyvauja Juodupės sporto lekiyto „Pirmyn“ ir Panemunelio stoties bei „Lino“ komandos. Turnyro rungtynės vykdomos ratų sistema.

Pirmame rate I-os viduri m-los k-da laimėjo prieš rinkinius 2:0 (15:4) (15:10), S-los k-da laimėjo prieš Panemunelio stotis k-da 2:0 (15:3) (15:1). Rokiškio III-čios vid. m-los komandai nenuvykus rungtynėms į Juodupę, juodupiečiai ta užskaityta laimėjimas. „Lino“ k-da buvo laisva.

Antras ratas įvykė šį ketvirtadienį, t.y. VIII. 17. Susitinkus Panemunelio stotis su III-kuo vid. m-la, „Ryšiai“ su „Spalvūnais“ Panemunelio „Linas“ su I-npasitinkus su III-kuo vid. m-la. Juodupės „Pirmyn“ k-da buvo laisva.

V. Urbonas

NAUJAS SPORTO KOLEKTYVAS

„Svobiškio“ kolūkio (Obelių rajonas) valstiečių jaunimas pritarė kolūkiečio drg. Amaslejo voo iniciatyvai ir įsteigė sporto kolektyvą, į kurį įstojo 15 jaunuolių.

Sporto kolektyvas prie „Svobiškio“ klubo skaityklos įrengė krepšinio ir tinklinio aikštelės, pradėjo treniravimąsi.

V. Barauskas

UŽMIRŠTAS SPORTUOJANTIS JAUNIMAS

Boiševikų partija ir tarybinė vyriausybė skiria didelę dėmesį kaimo jaunimo sportiniam auklėjimui, bet Obelių rajono kolūkiuose veikia tik keletas sporto būrelių. „Spartuolio“, „Armonių“ ir „Lakštingalos“ žemės ūkio artelėse, kuriose yra nemažas skaičius jaunuolių, sporto kolektyvai neorganizuoti, jaunimas paliktas nuošaly, sportinio gyvenimo.

KOLORADO VABALAS — PAVOJINGAS BULVIŲ KENKĖJAS

A. JEFIMOVAS

Šiais metais, naktį iš gegužės 24 d. į 25 d., amerikiečių lėktuvai, pažeidę Vokietijos demokratinės respublikos sieną, įsibrovė į jos teritoriją ir numetė didžiulį kiekį Kolorado vabalų.

Kolorado vabalas priklauso prie pavojingiausių kenkėjų, darančių milžinišką žalą žemės ūkio augalams. Jis pasižymi milžinišku visumu ir ėdrumu. Štai kodėl Amerikos imperialistai pasirinko šį kenkėją, kaip vieną įrankių liaudies demokratinės šalių ekonominei gerove pakirsti. Vien tik dėl amerikiečių diversinių aktų Kolorado vabalas pasklido daugelyje rajonų Vokietijos demokratinėje respublikoje, Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Austrijoje ir ėmė netarpaiskai gresiti Vengrijai, Rumunijai ir Bulgarijai.

Tarybų Sąjungai padedant, Vokietijos demokratinėje respublikoje, Lenkijoje ir Čekoslovakijoje atliekamas didelis darbas Kolorado vabalų židiniams išnaikinti. Tų šalių gyventojai visomis įėjomis siekia pasmaugti žiaurųjį Amerikos imperializ-

mo pasuntinį ir užkirsti jam kelią plėstis toliau. Mūsų šalies gyventojai taip pat turi žinoti pagrindines žinias apie tą kenkėją, kad, reikalui esant, būtų galima skubiai imtis priemonių jam likviduoti.

Kolorado vabalas priklauso lapaėdžiū šeimai. Jis pavadinatas pagal Kolorado valstiją, kur pirmą kartą nuniokojo bulvių pasėlius praėjusio amžiaus 40-aisiais metais.

Kolorado vabalų kūnas yra kiaušinio pavidalo, iš viršaus išgaubtas, o iš apačios — plokščias. Savo pavidalu Kolorado vabalas panašus į stambia borusę. Vabalas yra melsvos spalvos — nuo šiaudinės spalvos iki gelsvai—rudos, galvutė ir nugarėlės priešakys kartais būna rusvos spalvos.

Vabalų apatinė dalis yra tamsiai geltona, lygi, turi retas, vos pastebimas taškuotas dėmeles. Papilvėje yra 3 ar 4 eilės juodų dėmių.

Atidžiai apžiūrint vabalų galvutę, galima pamatyti, kad jo

kaktoje yra trikampio pavidalo juoda dėmė. Vabalų viršutiniai sparneliai yra lygūs ir turi 5 juodas išilgines juosteles beveik tarp tokio pat pločio geltonų juostelių. Tas juosteles supa dviguba eilė smulkių taškučių. Tos juodos juosteles sparneliuose sudaro būdingą Kolorado vabalų požymį, aiškiai skiriantį jį nuo visų kitų vabalų, pasitaikančių mūsų šalyje bulvių bei kitų žemės ūkio kultūrų pasėliuose. Vabalų kojos — rudos ar rusvos, letenėlės — juodos ar juosvai rudos. Vabalų išai prie pagrindo geltoni, galuose — juodi.

Vabalų patinas yra 7 — 16,5 mm ilgio, patelės — 8 — 12,5 mm. Plotis — 6 — 7 mm.

Kiaušinėliai — pailgi. Jų spalva pradžioje būna šviesiai geltona, o vėliau — oranžinė.

Kolorado vabalų vikšras (suaugęs) siekia 1,5 cm ilgio. Jo kūnas limpantis, mėsingas, iš apačios suplotas, iš viršaus — išgaubtas. Žiūrint iš šono, jis atrodo kuprotas, nes pilvelio vidurinė dalis yra žymiai sto-

resnė. Vikšro spalva — pradžioje mėsos raudonumo; augant ta spalva pamažu virsta oranžine-geltona ar oranžineraudona. Galvutė yra juoda, tartum lakuota. Vikšro šonuose yra po dvi eilės juodų žibantių apvalių dėmių. Kojos yra juodos spalvos.

Lėlytė — ružavos ar oranžinės-geltonos spalvos ir savo forma primena būsimą vabalą bruožus.

Kolorado vabalas žiemoja tik žemėje, 18—70 cm gylėje, priklausomai nuo dirvos tipo.

Anksti pavasarį vabalai nubunda iš žiemos miego ir išlipa į paviršų.

Jų pasirodymo dirvos paviršiuje reikia laukti, kai oro temperatūra pasiekis — 10° C.

Paprastai vabalai pasirodo žemės paviršiuje balandžio-birželio mėnesiais, priklausomai nuo oro. Gausi drėgmė ir aukšta temperatūra palankiai veikia jų ankstesnį pasirodymą.

Gausis stebėjimai rodo, kad vabalai, išėję iš žemės, visų pirma puola stambiausius jų ėdamus augalus, ypač bulvių daigus, kuriuose jie visiškai nuėda jaunus lapelius.

Beieškodami maisto, vabalai perskrenda apie 500 metrų per dieną, o oro srovų pagauti per-

sikelia dar toliau. Esant palankiam šiltam orui, iš žemės išėję, jie minta maždaug 10—12 dienų, o paskui pradeda dėti kiaušinėlius. Vabalai išleka gyvi vandenyje nuo 40 valandų iki pusekntos paros, o vandens paviršiuje — apie 10 parų. Tuo jų gajumu Amerikos imperialistai ir pasinaudojo, primitydami vabalų iš lėktuvų Baltijos jūroje, siekdami masiškai apkrėsti Lenkijos respublikos teritoriją.

Peržiemojusios vabalų kartos patelės yra nepaprastai visil. Per savo amžių jį padeda vidutiniškai 400—600 kiaušinėlių. Nereti atsitikimai, kai patelės padeda 1 000 — 1 200 kiaušinėlių. Atskiros patelės kartais padeda 1 800 — 2 400 kiaušinėlių. Patelės deda kiaušinėlius, su kelių dienų pertraukomis, iki vasaros pabaigos. Kiaušinėlius patelės padeda dažniausia apatinėje bulvių ir kitų augalų lapų pusėje nedidelėmis krūvelėmis, vidutiniškai po 30 kiaušinėlių. Jei kiaušinėlių dėjimo metu dar nėra bulvių daigų, tai patelės padeda juos kitų augalų lapuose.

(B. d.)

Už atsakingąjį redaktorių PAULIUS ŠIRVYS